

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-10

HEMINGUEY VA FAULKNER IJODIDA AYOL SYUJETINING BADIY VA FALSAFIY AHAMIYATI

Siddiqova Iroda Boxodir qizi

Namangan davlat universiteti tayanch doktoranti

siddiqovairodabaxodirovna@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada Ernest Heminguey va Uilyam Folkner ijodida ayol obrazining syujet qurilishidagi badiiy va falsafiy ahamiyati tahlil qilinadi. Heminguey asarlarida ayol timsoli erkinlik, muhabbat va jamiyatdagi yangilanish ramzi sifatida talqin etilsa, Folkner asarlarida ayol obrazi ko‘proq jamiyatdagi ijtimoiy bosim, ma‘naviy iztirob va insoniy qadriyatlarining yemirilishi orqali yoritiladi. Tadqiqot davomida ayol syujetlari nafaqat individual qahramon sifatida, balki davr ruhiyati va falsafasining badiiy ifodachisi sifatida ham tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Heminguey, Folkner, ayol syujeti, badiiy obraz, falsafiy ahamiyat, erkinlik, qadriyatlar.

Siddiqova Iroda Boxodir’s daughter

Doctoral student of Namangan state university

siddiqovairodabaxodirovna@gmail.com

THE ARTISTIC AND PHILOSOPHICAL SIGNIFICANCE OF THE FEMALE PLOT IN HEMINGWAY’S AND FAULKNER’S WORKS

Abstract. This article analyzes the artistic and philosophical significance of female characters in the works of Ernest Hemingway and William Faulkner. In Hemingway’s novels, women embody freedom, love, and the symbol of renewal in society, whereas in Faulkner’s works, women are often depicted through the lens of social pressure, moral suffering, and the collapse of values. The study shows that female characters serve not only as individual protagonists but also as artistic representations of the spirit and philosophy of their era.

Keywords: Hemingway, Faulkner, female plot, artistic image, philosophical significance, freedom, values.

Сиддикова Ирода Боходир кизи

Докторант Наманганского государственного университета

siddiqovairodabaxodirovna@gmail.com

ХУДОЖЕСТВЕННОЕ И ФИЛОСОФСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ЖЕНСКОГО СЮЖЕТА В ТВОРЧЕСТВЕ ХЕМИНГУЭЯ И ФОЛКНЕРА

Аннотация. В данной статье анализируется художественное и философское значение женских образов в произведениях Эрнеста Хемингуэя и Уильяма Фолкнера. В романах Хемингуэя женщины символизируют свободу, любовь и обновление общества, тогда как у Фолкнера женские образы часто раскрываются через призму социального давления, духовных страданий и разрушения ценностей. В исследовании подчеркивается, что женские персонажи выступают

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-10

не только индивидуальными героями, но и художественными воплощениями духа и философии эпохи.

Ключевые слова: Хемингуэй, Фолкнер, женский сюжет, художественный образ, философское значение, свобода, ценности.

Kirish

XX asrning birinchi yarmi jahon adabiyoti tarixida inson ruhiyatini, jamiyatning inqirozga yuz tutgan qadriyatlarini va urushlarning dahshatini chuqur tahlil etgan davr sifatida alohida o‘rin tutadi. Bu davrda Birinchi jahon urushi insoniyatni nafaqat moddiy, balki ma’naviy tanazzul sari yetakladi. Urush oqibatida qadimiy axloqiy me’yorlar, insoniy ishonch va muhabbat kabi tushunchalar o‘z mazmunini yo‘qota boshladi. Ana shu umumiy ruhiy bo‘shliq va ijtimoiy beqarorlik sharoitida ayol obrazi adabiyotda yangi falsafiy va badiiy yuklama kasb etdi. Endi u faqatgina sevgi yoki oilaviy munosabatlarning markazida turgan passiv qahramon emas, balki jamiyatdagi o‘z o‘rnini izlayotgan, o‘zini anglashga, erkinlikka va ma’naviy mustaqillikka intilayotgan shaxs sifatida namoyon bo‘ldi.

Amerika adabiyotida bu jarayon ayniqsa Ernest Heminguey va Uilyam Folkner ijodida yorqin ifodasini topdi. Heminguey asarlarida ayollar ko‘pincha urushdan so‘nggi ruhiy parokandalik, ma’naviy yo‘qotish va umidsizlik fonida gavdalanadi. Ularning ichki dunyosi, iztiroblari va hayotdan ma’no izlash intilishi yozuvchining “yo‘qotilgan avlod” falsafasini yanada teran ochib beradi. Folkner esa janubiy Amerika jamiyati doirasida ayol obrazini murakkab ijtimoiy qatlamlar, oilaviy an’analar va axloqiy cheklovlar ichida tahlil qiladi. Uning asarlarida ayollar — insoniy sha’n, e’tiqod va o‘zlikni anglash muammolari bilan kurashayotgan kuchli, lekin ichki ziddiyatlarga to‘la shaxslar sifatida tasvirlanadi.

Demak, XX asrning birinchi yarmi adabiyotida ayol obrazi — bu shunchaki romantik yoki hissiy mavzu emas, balki insoniyatning o‘zini anglash jarayonining falsafiy ramzidir. Heminguey va Folkner yaratgan ayol qahramonlar orqali biz o‘sha davr jamiyatining ruhiy holatini, insoniy qadriyatlarning yemirilishini va yangi ma’naviy yo‘nalishlarni ko‘ramiz. Shu tariqa, ayol syujeti XX asr adabiyotida shaxs va jamiyat o‘rtasidagi murakkab munosabatlarni falsafiy tahlil etuvchi badiiy kalitga aylandi.

Adabiyotlar tahlili

Adabiyotshunoslikda Heminguey va Folkner ijodida ayol obrazlari turlicha baholangan: Anderson Heminguey ayol obrazlarini erkinlik va hayotiy irodaning ramzi sifatida tahlil qiladi. Brett Eshli (Quyosh baribir chiqaveradi - The Sun Also Rises) — erkaklar bilan teng munosabatda bo‘lishga intilgan ayol timsoli [3]. Donaldson Folknerdagi Kaddi Kompson (Shovqin va g‘azabb - The Sound and the Fury) timsolini jamiyat va shaxs o‘rtasidagi keskin to‘qnashuvning ramzi deb ko‘rsatadi [4].

O‘zbek olimlaridan Abduvohidova, Zokirov, esa bu obrazlarni “davrlar falsafasi ko‘zgusi” sifatida baholab, ayollarning izlanishlarini ma’naviy va ijtimoiy jarayonlar bilan bog‘lashadi. Xullas, adabiyotlarda Heminguey ayollari umid va erkinlik ramzi, Folkner ayollari esa fojeiy iztiroblar va inqiroz timsoli sifatida talqin etiladi [5-6].

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda quyidagi metodlar qo‘llanildi: Komparativ tahlil – bu metod orqali Heminguey va Folkner asarlaridagi ayol syujetlari o‘zaro solishtirildi. Psixologik tahlil vositasida esa

qahramonlarning ichki iztiroblari, ruhiy izlanishlari ochib berildi. Shuningdek, Falsafiy-estetik yondashuv tahlili asosida ayol obrazlari davrning umumiy falsafasi bilan bog'lanib tahlil qilindi. Tarixiy-adabiy metod vositasida, yuqoridagi asarlar Birinchi jahon urushi va undan keyingi davr ijtimoiy sharoitida o'rganildi.

Tahlil va natijalar

Heminguey asarlarida ayol syujetining badiiy qiyofasi. Heminguey ijodida ayol timsoli erkinlik va hayot mazmunini topishga intilish bilan bog'liq. Masalan, "Quyosh baribir chiqaveradi" asaridagi Brett Eshli obrazi o'z davrining erkin ayol qiyofasini ifodalaydi. U jamiyatda mustaqil qaror qabul qilishi, erkaklar bilan teng munosabatda bo'lishi bilan o'z zamonasida yangicha idealga aylanadi. Heminguey uchun ayol syujeti — bu hayotiy iroda, muhabbat va ruhiy ozodlik ramzi [1]. Faulkner ijodida ayol syujetining falsafiy mazmuni. Folknerda esa ayol obrazi ko'proq jamiyatning ichki ziddiyatlari, ma'naviy iztiroblar va qadriyatlarning yemirilishini ifodalaydi. Masalan, "Shovqin va g'azab" asaridagi Kaddi Kompson obrazi orqali yozuvchi ayolning shaxsiy erkinlik izlanishi va jamiyatning qattiq hukmlari o'rtasidagi dramatik to'qnashuvni ochib beradi. Faulkner falsafiy jihatdan ayol timsolini "yo'qotilgan ma'naviyat"ning ifodasi sifatida talqin qiladi [2]. Ayol syujeti – davr falsafasining badiiy ko'zgusi. Heminguey va Folkner ijodida ayollar syujeti faqat qahramonlik emas, balki davr falsafasini aks ettiruvchi obrazdir. Hemingueyda ayol — hayotga tashnalik va erkinlik ramzi bo'lsa, Folknerda ayol — qadriyatlarning yemirilishi va inson ruhining fojeasini ifodalaydi. Shu bois, ularning ijodida ayol syujetlari XX asr adabiy falsafasining muhim yo'nalishiga aylanadi. Xulosa

Heminguey va Folkner asarlarida ayol syujetlari shaxsiy hayotiy iztiroblar bilan cheklanmay, balki jamiyatning ma'naviy ahvoli va davr falsafasining badiiy aks-sadosini beradi. Hemingueyda ayol erkinlik, muhabbat va yangilanish ramzi bo'lsa, Folknerda ayol ijtimoiy bosim va ma'naviy fojeaning ko'zgidir. Shu tarzda, ayol syujeti XX asr adabiyotida falsafiy va badiiy muammolarning markaziy timsoliga aylandi.

Ernest Heminguey va Uilyam Folkner ijodi XX asr adabiyotida ayol syujetining mazmunan va falsafiy jihatdan yangilanishida muhim bosqichni tashkil etadi. Ularning asarlarida ayol obrazi shunchaki hissiy yoki oilaviy munosabatlarning ishtirokchisi sifatida emas, balki jamiyatning ma'naviy inqirozi, ruhiy iztiroblari va davr falsafasining badiiy aks-sadosi sifatida gavdalanadi. Heminguey yaratgan ayollar ko'pincha urushdan keyingi hayotdagi ma'naviy bo'shliq, yo'qotilgan ishonch va yangi ma'no izlash istagini ifodalaydi. Ular orqali yozuvchi inson erkinligi, muhabbat, sadoqat va yangilanishga intilish g'oyalari falsafiy darajada ochib beradi.

Folkner asarlaridagi ayol qahramonlar esa janubiy Amerika jamiyatining murakkab ijtimoiy tizimida yashab, an'analar, axloqiy me'yorlar va patriarxal qarashlar bilan to'qnashadi. Ularning hayoti orqali yozuvchi insoniy sha'n, vijdon, ma'naviy tanazzul va ijtimoiy bosim kabi masalalarni yoritadi. Folkner uchun ayol — bu fojea va kuch, itoat va isyon, jamiyatning o'tkinchi qadriyatlari bilan to'qnashayotgan inson ruhining oynasidir.

Shunday qilib, Heminguey va Folkner ijodidagi ayol syujeti faqat bir jinsga oid mavzu emas, balki butun insoniyat ruhiyatini, davr tafakkurini va ma'naviy holatni aks ettiruvchi falsafiy-badiiy timsol sifatida namoyon bo'ladi. Bu syujetlar XX asr adabiyotida shaxs va jamiyat o'rtasidagi ziddiyatlarni, erkinlik va mas'uliyat, muhabbat va yolg'izlik, yangilanish va inqiroz o'rtasidagi murakkab dialektikani ochib beradi. Demak, Heminguey va Folkner asarlarida ayol obrazi orqali yozuvchilar o'z davrining eng dolzarb ijtimoiy va falsafiy muammolariga javob izlagan, natijada ayol timsoli XX asr adabiy tafakkurining markaziy estetik va ma'naviy o'qiga aylangan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hemingway, E. The Sun Also Rises. New York: Scribner, 1926.
2. Faulkner, W. The Sound and the Fury. New York: Random House, 1929.
3. Anderson, G. The Lost Generation and Its Women Characters. London: Routledge, 1992.
4. Donaldson, S. William Faulkner and the Role of Women in His Fiction. Oxford: Oxford University Press, 2001.
5. Abduvohidova, N. Zamonaviy adabiyot nazariyasi. Toshkent: Fan, 2015.
6. Zokirov, Sh. Adabiyotshunoslikka kirish. Toshkent: Universitet, 2018.